

Коефіцієнти ліквідності

№	Показники	Формула	Характер позитивних змін
1	Коефіцієнт поточної ліквідності	$K_{Л.П.} = \frac{\text{Поточні активи}}{\text{Поточні пасиви}}$	Відповідає на запитання, чи здатне підприємство розрахуватися за своїми поточними зобов'язаннями перед усіма кредиторами наявними ліквідними оборотними активами
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	$K_{Л.Ш.} = \frac{\text{Поточні активи} - \text{Запаси}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	Показує можливість підприємства сплатити поточні зобов'язання за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами
3	Коефіцієнт ліквідності абсолютної	$K_{Л.А.} = \frac{\text{Грошові кошти та їх еквіваленти} + \text{Поточні фінансові інвестиції}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	Характеризує готовність підприємства негайно ліквідувати короткострокову заборгованість. Напрямок позитивних змін – збільшення

Узагальнено визначені показники за даними фінансової звітності підприємства в табл. 6 [2].

Таблиця 6

Показники ліквідності ПАТ "Турбогаз" у 2011 – 2012 рр.

№	Показники	2011 р.	2012 р.
1	Коефіцієнт поточної ліквідності	1,537	1,14
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,172	0,94
3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,27	0,14

Отже, згідно з результатами коефіцієнтного аналізу та з тим, що підприємство отримало умовно-позитивний аудиторський висновок у 2012 р. – ПАТ "Турбогаз" є надійним підприємством-емітентом цінних паперів з нормальною фінансовою стійкістю.

Перспективою подальших наукових досліджень у даному напрямі є вдосконалення методів забезпечення інтегральної оцінки фінансового стану підприємств-емітентів цінних паперів.

Наук. керівн. Мішин О. Ю.

Література: 1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України // Збірник законодавства з підприємницького права в Україні станом на 01.08.2003 р. – К. : Бліц-інформ, 2003. – С. 231–259. 2. Публічне акціонерне товариство "Турбогаз", річна інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://smida.gov.ua/db/participant/00158787>. 3. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз підприємств / М. Я. Коробов. – К. : Т-во "Знання", 2000 – 378 с. 4. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств / А. М. Поддєрьогін. – К. : КНЕУ, 2000. – 458 с. 5. Азаренкова Г. М. Фінанси підприємств : навч. посібн. [для самост. вивч. дисципліни] / Г. М. Азаренкова, Т. М. Журавель, Р. М. Михайленко. – [3-тє вид., вип. і доповн.]. – К. : Знання-Прес, 2009. – 300 с.

Білокудря Т. С.

УДК 336.71.078

Студент 4 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ДОТРИМАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ НОРМАТИВІВ КОМЕРЦІЙНИМИ БАНКАМИ УКРАЇНИ

Анотація. Проаналізовано дотримання комерційними банками України затверджених економічних нормативів Національного банку України. Розроблено рекомендації щодо вибору клієнтами найбільш надійного банку.

Аннотация. Проанализировано соблюдение коммерческими банками Украины утвержденных экономических нормативов Национального банка Украины. Разработаны рекомендации по выбору клиентами наиболее надежного банка.

Annotation. The way commercial banks of Ukraine observe economic regulations approved by the National Bank of Ukraine is analysed. Recommendations to customers on selecting the most reliable bank are worked out.

Ключові слова: економічні нормативи, регулятивний капітал, ліквідність, достатність капіталу, кредитні ризики, НБУ.

Відповідно до вимог Законів України "Про Національний банк України" [1] і "Про банки і банківську діяльність" [2] та з метою забезпечення стабільної діяльності банків і своєчасного виконання ними зобов'язань перед їх вкладниками НБУ встановив порядок визначення економічних нормативів, що є обов'язковими до виконання всіма банками України, незалежно від форм власності.

Необхідність банківського регулювання та нагляду з боку держави зумовлюється тим, що банки виконують суспільно корисні та необхідні функції (розрахунково-касове обслуговування юридичних і фізичних осіб, збереження грошових заощаджень тощо). Усе це і робить регулювання їх діяльності та нагляду необхідним завданням держави. Державне регулювання банківської діяльності здійснюється, насамперед, у межах банківської системи та виражається у впливі центрального банку на банки другого рівня.

Питання виконання та розрахунку нормативів вивчали такі вчені: Васюренко О. В., Сидоренко О. М., Щибиволок З. І., Косова Т. Д., Герасимович А. М., Парасій-Вергуненко І. М. та ін. [3].

Метою статті є вивчення обов'язкових економічних нормативів комерційних банків з метою оцінки їх надійності для клієнта.

Економічні нормативи діяльності банків – показники, встановлені Національним банком України з метою регулювання банківської діяльності на основі безвиїзного нагляду для здійснення моніторингу діяльності окремих банків і банківської системи в цілому [4].

Ці нормативи визначені в Інструкції "Про порядок регулювання діяльності банків України" № 276 від 15.07.2013 р. [5], а саме:

1. Норматив мінімального розміру регулятивного капіталу банку (Н1).
2. Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2).
3. Норматив (коефіцієнт) співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів (Н3).
4. Норматив (коефіцієнт) співвідношення регулятивного капіталу до зобов'язань (Н3-1).
5. Норматив миттєвої ліквідності (Н4).
6. Норматив поточної ліквідності (Н5).
7. Норматив короткострокової ліквідності (Н6).
8. Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7).
9. Норматив великих кредитних ризиків (Н8).
10. Норматив максимального розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру (Н9).
11. Норматив максимального сукупного розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам (Н10).
12. Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11).
13. Норматив загальної суми інвестування (Н12).

Методика розрахунку економічних нормативів регулюється Постановою "Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні" № 98 від 21.03.2013 р. [6], де зазначається, що базою для розрахунку економічних нормативів є регулятивний капітал, а для Н9, Н10 – консолідований статутний капітал.

Оцінку та аналіз дотримання нормативів комерційними банками ПАО "ПУМБ", АТ "Ощадбанк" та ПАТ КБ "ПриватБанк" слід проводити на основі даних, наведених у таблиці [7 – 9].

Таблиця

Окремі показники діяльності банків за II квартал 2013 року

Нормативи		ПАТ КБ "Приват-Банк"	АТ "Ощадбанк"	ПАО "ПУМБ"	Нормативні показники
Н1	Регулятивний капітал банку (тис. грн)	19 434 416	18 234 108	4 472 489	не менше 120 000
Н2	Адекватність регулятивного капіталу (%)	12,02	29,42	15,69	не менше 10 %
Н3	Співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів (%)	9,01	17,43	12,68	не менше 9 %
Н5	Поточна ліквідність (%)	74,44	132,85	78,12	не менше 40 %
Н7	Максимальний розмір кредитного ризику на одного контрагента (%)	11,62	19,10	15,60	не більше 25 %
Н8	Великі кредитні ризики (%)	11,62	230,66	86,13	не більше 800 %
Н9	Максимальний розмір кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру (%)	0,98	1,58	4,66	не більше 5%
Н10	Максимальний сукупний розмір кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам (%)	2,65	1,74	25,43	не більше 30 %



Згідно з Постановою "Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України" № 228 від 06.08.2008 р., мінімальний розмір регулятивного капіталу повинен становити 120 млн грн, із таблиці видно, що в усіх банків даний норматив перевищує нормативний показник, а у ПАТ КБ "ПриватБанк" він найвищий і складає 19 434 416 тис грн. Н2 відображає здатність банку своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за своїми зобов'язаннями. Чим вище значення показника адекватності регулятивного капіталу, тим більша частка ризику, що її приймають на себе власники банку, і навпаки: чим нижче значення показника, тим більша частка ризику, що її приймають на себе кредитори (вкладники) банку. Примітка Л. О. ототожнює терміни "достатність капіталу" й "адекватність капіталу", вважаючи, що "воно містить уявлення про банківський капітал як джерело покриття збитків і відображає рівень надійності та ризикованості банку [3]. Слід розглянути цей показник з точки зору вкладників, щоб убезпечити їхні вклади. В усіх банків цей норматив має достатнє значення, але АТ "Ощадбанк" більш привабливий для вкладників, бо Н2 складає 20,42 %, що більше на 17,4 %, ніж у ПАТ КБ "ПриватБанк".

Норматив Н3 показує співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів, що відображає розмір регулятивного капіталу, необхідний для здійснення банком активних операцій. АТ "Ощадбанк" та ПАО "ПУМБ" мають найвищі показники – 17,43 і 12,68 % відповідно, а ПАТ КБ "ПриватБанк" має мінімальне значення, а отже існує загроза непередбачуваних збитків для вкладників.

Питання регулювання рівня достатності власного капіталу банку є дуже складним і багатограним: низькі значення цих нормативів можуть спровокувати небезпеку зростання ризиків і негативно вплинути на фінансову стійкість банку, високі – перш за все, обмежить обсяги залучення та розміщення ресурсів банком, що згодом вплине на фінансовий результат. Високі значення показників достатності власного капіталу свідчать про неефективне виконання банками своєї функції щодо залучення та розміщення тимчасово вільних ресурсів на ринку.

Н5 показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство спроможне погасити за рахунок найбільш ліквідних обігових коштів – грошових коштів та їх еквівалентів, фінансових інвестицій та кредиторської заборгованості. Цей показник окреслює платіжні можливості підприємства щодо погашення поточних зобов'язань за умови своєчасного здійснення розрахунків з дебіторами. Під час аналізу виявлено, що фактичне значення суттєво перевищує нормативне та знаходиться в межах 74,4 – 78,12 % у двох банків, а у АТ "Ощадбанк" перевищує у 3,3 рази.

Кредитна діяльність банків пов'язана з кредитним ризиком або нездатністю контрагента виконувати частково або в повному обсязі свої зобов'язання згідно з угодою, тому банки зобов'язані оцінювати кредитоспроможність своїх контрагентів, вчасно ідентифікувати активи, за якими існує ймовірність отримання збитків, створювати необхідні резерви для списання безнадійних до погашення активів. З метою зменшення банківських ризиків Національний банк установлює нормативи кредитного ризику, недотримання яких може призвести до фінансових труднощів у діяльності банку.

Н7, затверджений постановою НБУ, повинен становити не більше 25 %. З таблиці видно, що комерційні банки не перевищують установленого нормативного значення. Великі кредитні ризики також не перевищують нормативного значення (800 %), тільки в АТ "Ощадбанк" цей показник становить 230,66 %, що вище, ніж у двох інших банках, і показує, що в нього більша загроза неповернення кредитів.

Н9 і Н10 установлюється для обмеження ризику, який виникає під час здійснення операцій з інсайдерами (управлінський персонал та ін.), що може призвести до прямого та непрямого впливу на діяльність банку, оскільки банк проводить операції з інсайдерами на умовах, не вигідних для себе. Н9 і Н10 у ПАО "ПУМБ" має критичне значення – 4,66 та 25,43 %, на відміну від АТ "Ощадбанк" і ПАТ КБ "ПриватБанк" (1,58 та 0,98 %), отже ПАО "ПУМБ" потрібно зменшувати кількість кредитів та поручительств, які видаються працівникам банку.

Отже, дослідивши виконання економічних нормативів НБУ такими банками, як: ПАО "ПУМБ", АТ "Ощадбанк" та ПАТ КБ "ПриватБанк", виявлено, що в цілому комерційні банки дотримуються їх виконання, адже виконання встановлених нормативів комерційними банками щодня контролюється територіальним управлінням Національного банку за місцезнаходженням банку та веде до застосування штрафних санкцій, а також неефективного управління кредитною політикою банку.

Науковим результатом даного дослідження є розробка рекомендацій щодо вибору клієнтами найбільш надійних банків. Перспективою подальших наукових досліджень у даному напрямі є аналіз причин виявлення банківських ризиків.

Наук. керівн. Мішин О. Ю.

Література: 1. Закон України "Про Національний банк України" № 399 від 04.07.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/679-14>. 2. "Про банки і банківську діяльність" : Закон України № 2740 від 20.09.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>. 3. Владичин У. Достатність регулятивного капіталу у вітчизняному та іноземному банківництві України / У. Владичин // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – № 19. 4. Банківська енциклопедія / С. Г. Арбузов, Ю. В. Колобов, В. І. Міщенкота та ін. – К. : Центр наукових досліджень Національного банку України ; Знання, 2011. – 504 с. 5. Про порядок регулювання діяльності банків України : Інструкція № 39 від 28.01.2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>

gov.ua/laws/show/z0841-01. 6. Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні : Постанова № 764 від 24.12.2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0315500-09>. 7. www.pumb.ua. 8. www.oschadnybank.com. 9. www.privatbank.ua. 10. Про затвердження Положення про порядок регулювання діяльності банківських груп : Постанова № 254 від 20.06.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1178-12>. 11. Гайдай В. Особливості визначення достатності капіталу банку / В. Гайдай // Економічний аналіз. – 2010. – № 6. 12. Ямкова Ю. А. Сутність фінансової стійкості комерційного банку / Ю. А. Ямкова, К. В. Павлюк // Наука й економіка – 2011. – № 2 (22). 13. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку / Л. О. Примостка. – К. : КНЕУ, 2004. 14. www.bank.dov.ua.

УДК 339.5:339.187.68

Богданчук О. Л.

Студент 4 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДІВ ЛІЗИНГУ

Анотація. Проаналізовано підходи до поділу лізингу на види. Розглянуто нормативно-правові акти, що регламентують проведення лізингових операцій. Висвітлено основні відмінності між оперативним та фінансовим лізингом. Виявлено переваги та недоліки кожного з видів лізингу. Охарактеризовано основні етапи лізингових процедур.

Аннотация. Проанализированы подходы к разделению лизинга на виды. Рассмотрены нормативно-правовые акты, которые регламентируют проведение лизинговых операций. Раскрыты основные различия между оперативным и финансовым лизингом. Выявлены преимущества и недостатки каждого из видов лизинга. Охарактеризованы основные этапы лизинговых процедур.

Annotation. The paper analyzes approaches to dividing leasing into types. Regulations that govern the conduct of leasing operations are studied. The main differences between the operational and financial leasing are outlined. The advantages and disadvantages of each type of leasing are revealed. The main stages of leasing procedures are described.

Ключові слова: лізингові операції, види лізингу, оперативний лізинг, фінансовий лізинг, етапи проведення лізингу.

У навчальній і науковій літературі, як у вітчизняній, так і в зарубіжній, лізинг класифікується за різними ознаками, які досить часто повною мірою не відображають усіх аспектів тієї чи іншої лізингової операції. Багато вітчизняних та зарубіжних вчених присвятили свої праці вивченню і систематизації лізингу за видами та формами, зокрема уточненню та вдосконаленню класифікацій, однак єдиної і загальноприйнятої досі немає. Досить часто одна й та сама форма може характеризуватися двома чи більше ознаками класифікації.

Значний внесок у розробку методологічної бази лізингу зробили такі зарубіжні й вітчизняні вчені-економісти: Абашина А. М., Внукова Н. М., Газман В. Д. та ін. [1; 2].

Мета статті – детально проаналізувати законодавчий підхід до класифікації лізингу, знайти спільні та відмінні риси між видами лізингу, а також виявити переваги та недоліки кожного з них.

Ринок лізингових послуг на сучасному рівні розвитку характеризується великою кількістю різноманітних форм лізингу. Основною класифікацією слід вважати поділ лізингу на два види: оперативний та фінансовий. А вже залежно від тих чи інших ознак можна віднести лізинг до того чи іншого виду.

Підтвердження цього можна знайти і в законодавстві України. Так, у ст. 292 Господарського кодексу України сказано, що "залежно від особливостей здійснення лізингових операцій лізинг може бути двох видів – фінансовий чи оперативний" [3].

За формою здійснення лізинг може бути зворотним, пайовим, міжнародним тощо" [3].

Перш за все слід визначити сутність цих двох видів лізингу.

Оперативним є лізинг, що передбачає платну та короткотермінову (значно меншу за податковий період амортизації) передачу майна в користування лізингодержувачу. При цьому майно